

تاریخ تجارت نفت ایران پس از جنگ تحمیلی و تحریم‌های آمریکا در گفت‌وگو با حجت‌ا... غنیمی فرد بررسی می‌شود

داستان نفت و دلار

۱۸ سال مسئولیت فروش نفت ایران برعهده او بود؛ از روزهای پایانی جنگ تحمیلی تا اواسط دولت نهم. حجت‌ا... غنیمی فرد را می‌توان مهم‌ترین بخش از تاریخ شفاهی و محرمانه تجارت نفتی ایران دانست که پس از پایان مسئولیتش، به دبیرخانه او پک رفت و در سمت معاون امور مطالعات سازمان اوپک مشغول به کار شد. مشاور سابق دبیرکل سازمان کشورهای صادرکننده نفت، در این مصاحبه به تحریم‌های آمریکا در دهه ۷۰ به بعد می‌پردازد و معتقد است با وجود سختی‌های بسیار در حوزه تجارت نفت، کشورها در نهایت به منافع خود فکر می‌کنند. روایت‌های او از دوره حساسی که متصدی فروش نفت بود، خواندنی است.

۹ سال ۷۰ که شما مدیر بین الملل شدید جنگ هم به اتمام رسیده و خیلی از محدودیت‌هایی که مادر زمان جنگ داشتیم تمام شده و باید به سمت احیای بازار نفت می‌رفتیم. در آن دوران با چه مشکلاتی دست‌به‌گریبان بودید؟

در این سال‌ها چند مورد خاص بازار نفت راجحت تأثیر قرار داد. یک‌مورد این بود که در بی حمله صدام به کویت، مجموع صادرات کشورهای عراق و کویت متوقف شده بود. به همین دلیل، همیشه این احتمال را در مجموعه صحنه بین المللی نفت می‌دیدند که شاید شعله جنگ در کشور کویت فروکش نکند و منطقه وارد یک دوره بدی شود. بنابراین مقدار زیادی از نفت خام توسط خریدارانی که می‌توانستند از ایران نفت بخرند پیش خرید شد (البته نه به قیمت ثابت بلکه به قیمت زمان برداشت) حتی قراردادهای شان را تمدید کردند ولی وضعیت منطقه خیلی بحرانی شده بود. بازار نفت

فراموش نکرده بود در ایام دفاع مقدس یکی از نفتکش‌های خارجی در خلیج فارس غرق شده بود و طبیعی بود بیمه جنگی برای ورود نفتکش‌ها بالا رفته و خریداران را دچار مشکل کند. بر همین اساس رقم بسیار بالایی از نفت خام ایران با مجوز هیات‌مدیره وقت شرکت ملی نفت ایران و دولت از مجموعه خارک به بیرون منطقه منتقل شد.

۹ درواقع ذخیره شناور؟

بله، چرا که نمی‌خواستیم مشتری‌های ایران دچار کمبود نفت شوند. پالایشگرها هم برای تغییر نفت خام

مکت

ماجرای حذف دلار

زمانی که مشکلات مربوط به بازار آسیای جنوب شرقی به وجود آمد، این مشکل بیشتر خودنمایی کرد که قیمت دلار می‌تواند از لحاظ قدرت خرید پولی که ما از خارج کسب می‌کنیم، به اقتصاد ایران ضربه بزند. با مجموعه‌ای به نام کنفدراسیون صنعتگران زاین جلسه‌ای در توکیو داشتیم و وقتی به آنها پیشنهاد کردم به جای دلار، ین بدهید رئیس آن مجموعه که آقای مسنی بود با خوشحالی زیادی که برای من هم عجیب بود، گفت پیشنهادی که ما می‌خواستیم مطرح کنیم شما گفتید.

زمانی که متوجه شدیم ارزش دلار در حال کاهش است، بدون این‌که وارد درگیری‌های غیراقتصادی شویم، بررسی‌ها را آغاز کرده و با بانک مرکزی به توافق رسیدیم و بسیاری از فروش‌ها را تبدیل به غیر دلار کردیم، البته دلیل اقتصادی هم داشتیم، دلیل‌مان این بود که با توجه به کم‌ارزش شدن دلار، تکیه بر این ارز درست مانند این است که بخواهیم ثروت خود را ارزان بفروشیم. حداقلش این است که به فروشنده می‌گوییم قیمتی که اعلام می‌شود به قیمت دلار است ولی زمانی که وجه صادرات نفت را می‌پردازید، به ارزی غیر از دلار باید پرداخت کنید. البته برای این‌که خریدار ریسک تبدیل دلار به ارز دیگر مورد درخواست ما را نداشته باشد و دیگر از ما نفت نخرد، پیشنهاد دادیم هزینه تبدیل دلار به ارزی دیگر بر عهده ما باشد.

اصطلاحاً از وجه «فاکتور» یا «سیاهه» فروش که اعلام می‌کنیم، هزینه تبدیل ارز را کم کنید. در این مورد با بانک مرکزی به توافق رسیدیم. اگر یادتان باشد در این دوره بدون هیچ‌گونه سروصدا بیرونی چنین مهمی انجام شد که سوابقش هم در بانک مرکزی و هم در شرکت ملی نفت ایران وجود دارد. در آسیا از یوان وین بهره می‌بردیم و در اروپا یورو می‌گرفتیم، البته چون بانک مرکزی به دلار نیاز داشت، توافق شد قسمتی از پول نفت به دلار باشد، چون به واسطه تعهدات و بدهی‌هایی باید دلار می‌داشتیم زیرا صلاح نبود با تبدیل مجدد ارز، از تفاوت نرخ ارز ضرر کنیم.

پس از حمله صدام به کویت، آقای فشارکی مدیر یک موسسه مطالعاتی آمریکایی، در تحلیلی گفته بودند آمریکا تا چند ماه دیگر به کویت حمله می‌کند و قیمت نفت افزایش می‌یابد. با این تحلیل شرکت ملی نفت ایران میلیون‌ها بشکه نفت روی آب ذخیره کرد و پس از آن که آمریکا به کویت حمله کرد به دلیل آزادسازی بخشی از ذخایر استراتژیک خود، قیمت نفت نه تنها افزایش نیافت بلکه کاهش هم یافت. ایران هم مجبور شد نفت خود را زیر قیمت بفروشد که ضرر سنگینی کرد. آیا این طور بود؟

این موضوع وارد می‌کنم، به هیچ طریقی هیچ موسسه مشاوره خارجی با داخلی در امور صادرات نفت، حتی نظر مشورتی نمی‌داد که بخواهیم آن را به هیات‌مدیره نفت ببریم. این مطلبی را که شما می‌فرمایید برای اولین بار است که می‌شنوم. شاید برخی افراد در سمینار یا جلساتی نظرات خود را مطرح می‌کردند که این به معنی نظرات شخصی‌شان بود و نه به عنوان ایده یک تصمیم اجرایی. اگر به قیمت‌های آن زمان مراجعه کنیم قیمت هر بشکه نفت قبل از حمله صدام به کویت چیزی حدود ۲۳ دلار در هر بشکه بود که در یک دوره کوتاهی به ۴۰ دلار در هر بشکه هم رسید و طی چند روز اندکی کاهش یافت. این روند کاهشی با اعلام مقدمات و سپس حمله آمریکا به کویت بیشتر کاهش یافت. برداشت شخصی من آن زمان این بود که آمریکا و بازار نفت به کاهش قیمت نفت فکر و طوری بازار را مدیریت می‌کنند که مشکلی از بابت افزایش قیمت نفت به وجود نیاید. به نظر من تمهیداتی از قبل در دستور کار قرار گرفته بود که قیمت نفت دیگر افزایش پیدا نکند و به همین علت برخلاف این‌که بازار و برخی افراد پیش‌بینی می‌کردند قیمت نفت صعودی می‌شود، بهای طلای سیاه کاهش یافت و به حدود ۲۱ دلار رسید.

۹ یعنی امور بین الملل، نفتی را روی آب ذخیره نکرده بود؟

اصلاً آن ذخیره نه برای قیمت بود و نه مشورت فرد خاصی. خریداران نفت ایران قبل از این ماجرا یعنی بعد از هشت سال جنگ تحمیلی، یادشان بود که چطور برخی شرکت‌ها را قانع کردیم تا بالاخره آمدند و باز هم خریدار نفت ایران شدند. در همان ایام یکی از نفتکش‌ها در زمان بازگیری مورد اصابت حملات موشکی صدام قرار گرفت و در اطراف خارک غرق شد؛ این تاریخ، تاریخ خیلی قدیمی برای بازار نفت نبود که از یاد برده باشد. با چنین ذهنیتی طبیعی بود برای بازگیری به خلیج فارس وارد نشوند چرا که نرخ‌های بیمه جنگی بسیار بالا رفته بود، فراموش نکند شرکت‌های نفتی با تمام اعتباراتی که از بانک‌ها می‌گیرند، خودشان پول خرید نفت و اجاره نفتکش را پرداخت می‌کردند، پس طبیعی بود حاضر نباشند به خلیج فارس بیایند و ما هم برای از دست ندادن مشتری‌های خود، نفت را از محدوده خلیج فارس خارج کردیم.

۹ مبدأ فروش نفت را تغییر دادید، درست است؟

بله دقیقاً ولی البته نه همه فروش‌ها را.

۹ آن چیزی که در برنامه بود به‌طور کامل در احیای بازار نفت محقق شد؟

می‌توانم بگویم تا زمان‌های بسیار بلند، مقدار صادراتی که در اروپا انجام می‌دادیم بیشتر از آن رقمی بود که رقیب اول تجاری‌مان یعنی عربستان انجام می‌داد؛ ما می‌توانستیم شرکت‌های بیشتری را به مشتریان خود اضافه کنیم اما در بازار آسیا به علت حجم صادرات عربستان، شرکت آرامکو از ما جلوتر بود.

۹ در اواسط دهه ۷۰، بیل کلینتون رئیس‌جمهور وقت آمریکا خرید نفت از ایران را توسط شرکت‌های آمریکایی ممنوع کرد؛ تا قبل از این دستورالعمل اجرایی، چه میزان نفت به این شرکت‌ها فروخته می‌شد؟

چیزی حدود ۵۰۰ هزار بشکه؛ ولی اجازه بدهید روندش را با هم مرور کنیم. برخی پالایشگاه‌های آمریکایی پیش از انقلاب مشتری نفت ایران بودند و از دولت آمریکا مجوز خرید نفت از ایران را داشتند ولی نمی‌توانستند پس از تسخیر لانه جاسوسی و

میزخبر

اتصال پیام

رسان‌های داخلی

عبسی زارع‌پور وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات گفت: تست‌های اولیه قابلیت اینترنت‌کاشن یا اتصال میان پیام‌رسان‌های داخلی انجام شده، این اتصال در حال حاضر بین اپتا و بله برقرار شده است و در نسخه جدیدی که منتشر می‌شود، وجود خواهد داشت، یکی از نگرانی‌های کاربران تعدد پیام‌رسان‌های داخلی بود؛ هرچند که این تنوع یک فرصت به شمار می‌رود و به بحث رقابت کمک می‌کند تا پیام‌رسان‌ها خدمت بیشتری ارائه دهد.

۳۳۳

آغاز ثبت‌نام خودروهای داخلی

ثبت و انتخاب نوع خودروهای داخلی در قالب طرح پیکارچه عرضه خودروهای داخلی، از روز گذشته آغاز شده و به مدت سه روز (پایان روز ۲۸ اسفند) برای متقاضیان تأیید شده از جهت تعریف حساب وکالتی و موجودی ۱۰۰ میلیون تومانی در حساب مذکور، ادامه خواهد داشت؛ در این طرح ۵۱ مدل خودرو از ۹ شرکت خودروساز داخلی عرضه شده است.

۳۳۳

سوخت‌گیری با کارت بانکی

جلیل سلالری، مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی گفت: اجرای آزمایشی طرح استفاده از کارت بانکی به جای کارت سوخت احتمالاً از سال آینده آغاز شود. برنامه استفاده از همین شرایط و سیاست سامانه هوشمند سوخت با هماهنگی افقا و مجموعه پدافند غیرعامل است. هر اقدامی که درخصوص سامانه بخواهیم انجام دهیم، باید مجوزهای امنیتی را بگیریم.

۳۳۳

خرید اعتباری کالاهای اساسی

براساس اعلام مسئولان وزارت کار بالغ بر ۳۰ هزار فروشگاه در کشور به سامانه کالا برگ الکترونیکی متصل شده و مردم می‌توانند یک ماه زودتر از واریز یارانه نقدی کالاهای مشمول این طرح را خریداری کنند. گفتنی است دولت در طرح کالا برگ الکترونیک این امکان را برای آحاد جامعه به وجود آورده که کالاهای اساسی را به نرخ ثابت و اعتبار یارانه‌یک ماه زودتر خریداری کنند. این کالاهای ۱۰ قلم کالای اساسی به ارزش ۵۳۰ هزار تومان است که شامل ماست شیر، پنیر، قند و شکر، ماکارونی، روغن مایع، برنج، مرغ و تخم مرغ می‌شود.

۳۳۳

مصرف بالا عامل اُفت فشار آب

علی اکبر ملکوتی، مدیر دفتر بهره‌برداری و توسعه شبکه توزیع و کاهش آب بدون درآمد شرکت آب و فاضلاب استان

تهران گفت: در شهر تهران هیچ برنامه‌ای برای ایجاد افت فشار یا قطع آب نداریم، ممکن است باتوجه به مصارفی که مشترکان در روزهای پایانی سال دارند، مصرف آب افزایش یافته و تأمین آب در طبقات بالا با مشکل مواجه شود که آن هم به دلیل مصارف بالاست.

وی با تأکید بر این‌که به صورت برنامه‌ریزی شده هیچ‌گونه افت فشاری را نداریم و اگر قرار باشد این مسأله به صورت برنامه‌ریزی شده اتفاق بیفتد، حتماً از قبل اطلاع‌رسانی می‌کنیم، اظهار کرد: طی روزهای گذشته میزان مصرف آب بسیار افزایش یافت و این میزان مصرف را برای روزهای گرم سال پیش‌بینی می‌کردیم، درواقع اوج مصرفی را که در تابستان شاهد بودیم، اکنون تجربه کردیم و این نشان می‌دهد که مصرف آب در تهران بالا بوده و نیاز است باتوجه به خشکسالی سال‌های اخیر و حجم منابع سدها مدیریت مصرف را بیشتر رعایت کنیم.

